

ВИНАРСКО-ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИ

ВѢСТНИКЪ

Редактира се отъ редакционно-административния комитетъ, състоящъ отъ: Хр. С. Георгиевъ, Директоръ на Държавното Винарско-Земледѣлческо Училище, В. П. Вълчевъ, Д. Торомановъ, М. Чукчуковъ, А. Гечевъ, К. Илиевъ, учители при сѣщото училище, и К. Малковъ — учителъ при Русенското Държавно Земледѣлческо Училище.

„Винарско-Земледѣлчески Вѣстникъ“ излиза два пѣти въ мѣсеца: на 1 и 15 ч.

Годишната му цѣна за България е 4 л., за въ странство — 5.

Всичко, що се отнася до вѣстника, се испраща до редакцията въ гр. Плѣвентъ.

Необнародвани ръкописи, по желанието на авторитѣ имъ, се върщатъ съ неплатени писма.

За обявления на 4 стр. се плаща по 20 ст. на редъ.

На ученицитѣ въ земледѣлческитѣ, педагогическитѣ и духовнитѣ училища се отстъпва за 3 лева годишно.

СЪДЪРЖАНИЕ: 1) Отъ редакцията; 2) Пероноспорната болестъ; 3) Размѣтване на виното при прѣтаканieto и неговото обработване; 4) Болести по копринената буба; 5) „Наглобихме го, та каквото ще да става“; 6) Разни; 7) Бюлетинъ; 8) Обявление и 9) Метеорологически бюлетинъ.

Съобщаваме на Г. Г. абонатитѣ си, че и за напредъ за агентъ на вѣстника ни остава г. Д. Тодоровъ, къмъ когото молимъ да иматъ пълно довѣрие. Срѣщу вѣсенитѣ сумми той ще издава квантации, подписани отъ касиера на вѣстника ни и подпечатени съ печата ни.

Отъ редакцията.

Пероноспората (*Peronospora viticola mildiou* — милдию).

Пероноспората е нова болестъ на лозята, която се причинява отъ плѣснени гѣбички (растителни паразити или микроби), които ученитъ лозаръ сѣ нарекли *Peronospora viticola de Bari*.

Тя произхожда, както и филксерата, отъ Америка, гдѣто ѝ наричатъ съ общо име плѣсенъ - *Милдевъ*, както у насъ ѝ наричатъ съ общото название „мѣна“ (балсара). Въ Франция е известна съ името *Милдию*, което, споредъ г-нъ Влага, било най-распространено между простото население, за да настоява да си остане, понеже е леко за изговаряние. Въ Австрия тази болестъ се нарича брашнѣна роса (*Mehltau*), тъй като тя покрива долната страна на листата съ една бѣла-брашнѣна покривка. По-другитѣ лозарски страни изъ Европа тази болестъ се нарича *Пероноспора*, така щото и у насъ може да се запази сѣщото название, или да се взема като *Плѣсенъ* по листата.

Въ Америка сѣществувала отъ 1834 година. Въ Европа е открита за пръвъ пѣтъ въ Франция и то отъ *Планшона* въ 1878 год. по американскитѣ лози. Въ 1879 год. е открита въ Италия, а въ 1880 год. е станѣла обща изъ цѣла Европа. Въ България се забѣлѣзва за први пѣтъ въ 1892 година, а тѣзи година тя взема неимовѣрни размѣри.

Пероноспората напада силно повечето пѣти късно прѣвъ Юлий, Августъ, а често и прѣвъ Септемврий, когато времето е дъждовно и влажно. Тѣзи година, обаче, тя се яви много рано, тъй като дъждоветѣ, съпровождани съ висока дневна топлина, помогнахъ много за развитието ѝ.

Пероноспората се смѣта главно за листна болестъ, нѣ напада, макаръ рѣдко, по зеленитѣ върхове (филизи) и по гроздето. На листата тя напада главно долната страна, къ рѣдко, обаче, се срѣща и отъ горѣ по-дължината на нервитѣ. Тѣзи година, понеже нападна много рано, забѣлѣзва се едно рѣдко при тази болестъ явление, а то е, че нападна силно на гроздето, което принуди да олетя, прѣди да унищожи листата.

Познаването на болестѣта става отъ пятната, които се явяватъ отъ горѣ на листа и отъ бѣлата брашнѣна покривка, която се вижда на долната страна подъ пятното. Ако вземемъ единъ новонападнѣтъ още неунитоженъ листъ, ний ще забѣлѣжимъ отъ горѣ едни жѣлтеникави пятна, които биватъ по-тъмни, ако болестѣта е по усилена, а по-свѣтли, ако е скоро нападнала. Подъ тѣзи пятна (на долната частъ на листа) ще забѣлѣжимъ едни лѣщящи, нечистогѣбли, рохкави космици, които приличатъ често пѣти на тѣзи отъ плѣсени. Ако истрѣпемъ мѣстото, отъ гдѣто сѣ излѣзли космитѣ, ще видимъ, че не е зелено, а възтъмно. Гледани съ увеличително стѣкло, космитѣ прѣдставляватъ, като че излизатъ единъ отъ другъ.

На върха сѣ космитѣ биватъ правилно расклонени и приличатъ много на расклонението на гроздената чепка. Плѣсневитѣ космици се размножаватъ бързо, покриватъ цѣлата долна частъ на листа, горната въ тѣкъвъ случай пожѣлѣтява (става като че е узрѣла наесенъ), изсъхва и въ късо време пада съ или безъ опашницата сѣ. Когато упадатъ чепкитѣ и гроздето, то е знакъ, че болестѣта е нападнала и на тѣхъ.

Щомъ опадатъ листата рано, какъвто е случая тази година, то гроздето и прѣжкитѣ (лѣтораститѣ-филизитѣ) оставатъ зелени, така щото вредата, нанесена отъ пероноспору,

рата, е за двѣ години. Когато нападне късно-къмъ гроздобера, тогава тя причинява вреда само на гроздето, като го оставя зелено, или като го изгаря, вслѣдствие бързото му откриване на слънцето. Колкото по-рано е нападнала пероноспората, толкова по-силно дѣйствува и по-голяма вреда напача.

Косиците излизатъ отъ дихателнитѣ дупчици на листа. Всеко косъмче прѣдставлява една расклонена дрѣжчица, на която сж прикрѣпени яйцеобразни торбичици, съдържачи многочисленни спори, които се лесно разнасятъ отъ вѣтра и отъ които се развива пероноспората наново. Отъ началото торбичицата съдържа само течност (протоплазма), която, като узрѣе, раздѣля се на отдѣлни частици (спори), които, щомъ попаднатъ на лозата и намѣрижатъ тамъ влага, почватъ да се развиватъ самостоятелно.

Всека нова спора пуца коренчета, които се вмѣкватъ пакъ чрѣзъ дихателнитѣ органи навжтрѣ въ листа, отъ гдѣто се хранятъ и го умъртвяватъ.

Въ вжтрѣшността на листа се образуватъ единъ видъ жеѣски (полни) спори, които тугъ прѣкарватъ зимата и прѣзъ лѣтото почватъ наново да развиватъ болестта. Тѣзи полни спори се наричатъ още *зимни спори*, *яйцеспори* или *ооспори*, които се оплодяватъ и слѣдъ това вече сж въ състояние да понасватъ всекакви лишения. Обикновеннитѣ спори умиратъ отъ сухостта, студа и пр., когато зимнитѣ спори, освѣнъ че тражатъ на всичко, нѣ сж въ състояние да запазватъ способността си за размножаване даже слѣдъ 2, 3 и повече години. Ооспоритѣ иматъ тъменъ цвѣтъ и голѣмина отъ 0.025 до 0.30 м. м. Тѣ иматъ сжщо протоплазма въ торбичицитѣ си, която има зърнесто строение и мѣхурчета, които прѣчупватъ силно свѣтлината. Размножаватъ се сжщо съ мицелневи конци, които иматъ, както и обикновеннитѣ, торбачки съ спори.

Доказано е, че зимнитѣ спори могатъ да прѣминатъ прѣзъ стомаха на овцетѣ неповредени, затова не се прѣпорѣчва да се тори съ овчи торъ, добитъ отъ овце, които сж пасли изъ лозата.

Въпросната болестъ се размножава неимоверно бързо, тя се отнася, споредъ de Bary, къмъ семейството *reogaeae* и то къмъ групата на гжбитѣ, които проявяватъ мъжки и женски полови органи, известни подъ името *oomycetes*.

Цѣрението на болестта. Главнитѣ условия за размножаването на тази болестъ сж влагата и топлината. Голѣмата суша и силнитѣ сѣверо-западни вѣтрове задържатъ силното ѣ нападение. Цѣроветѣ, които се употребяватъ за уничтожение на пероноспората, не сж въ състояние да ѣ искоренятъ за винаги, защото никой отъ тѣхъ не е тѣй силно дѣйствуващъ, щото да уничтожи зимнитѣ спори. Обаче, съ цѣрението болестта се докарва до безвредна за годината, въ която е употребено то. Отъ казаното трѣбва да се заключи, че тази болестъ ще изисква всека година единъ малъкъ трудъ и жъртва, които всеки лозаръ трѣбва да прави, ако иска да яде добро грозде, или да пие добро вино.

Прѣдъ видъ, че пероноспората се размножава напълно отъ зимнитѣ спори, които се намиратъ по упадалитѣ листа, то нѣкои лозари съвѣтватъ, да се събиратъ и изгарятъ всички листа, които сж упадали прѣзъ лѣтото, или

прѣзъ есенята. Това срдѣство отъ части би намалило болестта, ако всички лозари едновременно вършеха това и то рано, прѣди болестта да е почнѣла да се явява силно въ зачатокъ.

Силно растящитѣ лози се нападатъ по слабо, затова нѣкои прѣпорѣчватъ поливането на лозата прѣзъ м. Юлий, чрѣзъ което лозата почва да расте силно и да противостои. Това срдѣство малко помага и не се прѣпорѣчва.

Радикалнитѣ срдѣства сж прѣсканieto на листата съ вещества, дѣйствуващи отровно на пероноспората. Такива вещества сж: 1) дребенъ прахъ отъ сѣра, 2) прахъ отъ сѣра и синъ камъкъ въ смѣсъ, 3) гасена варъ, размита въ вода, 4) вариено млѣко съ 2 % синъ камъкъ и 5) бордошката жидкостъ и синята вода, които сж тоже смѣсъ отъ вариено млѣко и синъ камъкъ, или синъ камъкъ и сода.

Първитѣ двѣ срдѣства дѣйствуватъ добрѣ, но се прѣпорѣчватъ само за мѣстности, гдѣто пада често роса, въ какъвто случай праха се уляпва по-добрѣ и по-сигурно дѣйствува.

Гасената варъ (отъ 5 до 8 части на 100 литри вода) дава смѣсъ, известна подъ името „вариено млѣко“, което дѣйствува добрѣ, нѣ изисква повторение отъ 4-6 пхти въ годината, вслѣдствие на което пада доста скъпо.

Четвъртото срдѣство се приготвя така: размие се 2-3 к. гр. варъ (негасена) въ 5-6 л. вода и като се растопи 2 к. гр. синъ камъкъ (въ гореща вода), разбъркватъ се съ 100 литри вода и смѣсъта е готова. Обикновено, по-рано въ водата се разбърква синия камъкъ и послѣ се влива варта.

Доказано е отъ много опити, че това срдѣство дѣйствува доста добрѣ и понеже пада най-евтино, то се прѣдпочита прѣдъ всички други срдѣства.

Тази смѣсъ се нарича по-криво още Борделезовъ (Милардетовъ) разтворъ, понеже начинътъ за приготвянето на послѣдниятъ е сжщия, както горѣописанный. Обаче, разликата мѣжду тѣзи се състои въ това, че сжщинската борделезова смѣсъ се състои отъ 8 kg. синъ камъкъ и 15 кил. варъ, значи ще падне много скъпо. *Синята вода* е сжщо едно добро и евтино срдѣство, измѣтено отъ *Одуано*. Приготвянето ѣ става, като се вземе 1 к. синъ камъкъ, растворя се въ единъ дървенъ, глиненъ, меденъ или стъкленъ съждъ съ 3 л. вода. Като истине, въ смѣсъта се влива 1 1/2 литри нишадъренъ спиртъ, който се продава по дюкеничѣ, това се разбърква въ 200 литри вода и като се прибави около 200 гр. сода, може да се употребява. Дѣйствието на 3-тѣ послѣдни срдѣства е еднакво, така щото може да се замѣняватъ едно вмѣсто друго.

Прѣсканieto се извършва по-различни начини. Най-добрѣ е, когато за тази цѣль се употребятъ прѣскачки — едни апарати, които распрѣдѣлятъ течността много дрѣбно и дѣйствуватъ по лесно.

Врѣмето за прѣсканieto е края на Май или началото на Юний; това е първото прѣсканье, което има за цѣль, да запази младитѣ листа и гроздето отъ нападение. Слѣдъ него послѣдва 2-ро прѣсканье и то слѣдъ 1 1/2 - 2 мѣсеца. Ако лѣтото е извънредно много влажно, тогава може да се прѣдприеме и едно промѣжутъчно прѣсканье.

Количеството за напрѣскването на единъ декаръ е

отъ 20-25 литри растворъ, при първото пръскане, - когато-лѣтораститѣ сѣ още малки; а при 2-то пръскане се употребяватъ 30-40 литри за 1 декаръ.

Най-прѣпоръчителното сръдство, споредъ насъ, е смѣсьта отъ 2 к. синь камъкъ и 3 к. варъ, които, растворени въ 100 л. вода, ще стигнатъ за 4-5 декара и ще струва само 1.90 до 2.10 лева, - значи на 1 декаръ ще се употребѣи смѣсь за 40-50 ст.

Понеже лозята ще трѣбва да се цѣржтъ отъ тази болестъ всѣка година, то ще бѣде необходимо да си купи всѣки лозаръ по-една пръскачка, или нѣколко лозари съдружно една и съ нея да си пръскатъ. Работението е много леко: не изисква много работни сили, тъй като единъ човекъ на день може да напръска 4-5 декара.

Пръска се въ всѣко врѣме, освѣнъ въ дъждъ и силенъ вѣтръ. Ако болестъта е напръднѣла много, то се пръска и въ вѣтровитото врѣме. Значи безъ да се гледа дали е слънце или облачно, дали сутринъ или вечеръ - може да се пръска безъ страхъ. Ако удари дъждъ токо слѣдъ пръскането, тогава дѣйствието на цѣра се по-намалява.

Най-добри пръскачки сѣ, както слѣдватъ: Austria, Weinlaube, Syphohia, Wermorel, Pomona, L. Automatik и др. Могатъ да се испишатъ чрѣзъ г. г. Дацовъ въ София, Овчаровъ въ Варна или направо отъ Европа. Една струва отъ 40 до 60 лева.

Размѣтване на виното при прѣтаканieto и неговото обработване.

Ако прѣточимъ едно ново вино, което прѣди това е било достатъчно бистро, случавъ се по-нѣкога да остане бистро, каквото си е било, ако разбира се, внимателно е било отдѣлено отъ калъта. Последнѣното нѣщо, обаче, трѣбва да се смѣта за изключение. Най-близкото, което има да се случи съ новопрѣточеното вино е, че то ще се поразмѣти и ще почне отново да ври съ едно слабо повторно врѣние. Въ последний случай виното е имало остатѣци отъ непрѣврѣла захаръ, която по-нѣкога е толкова малко, щото даже вкуса човѣчески не е въ състояние да ѝ открие. Остатѣцитѣ отъ непрѣврѣлата захаръ мѣчно се откриватъ при трѣпчивитѣ, груби, тъй наречени, сурови вина.

Отъ казаното трѣбва всѣки винарь да помни, че слѣдъ прѣтаканieto, всѣко ново вино ще се поразмѣти и ще почне да ври.

Размѣтването се причинява най-често отъ новото размножаване на ферментитѣ, което всѣкога е по-слабо отъ размножаванieto имъ при мѣстѣта, нѣ при все това е достатъчно, за да повлияе на бистротата на прѣточеното вино.

Нарѣдко виното се размѣтва слѣдъ прѣтаканieto и отъ други причини, които, независимо отъ горнитѣ ферменти, могатъ да прѣдадѣтъ на виното мѣтнота, като го държатъ въ такова състояние за доста дълго врѣме. Щомъ слѣдъ прѣтаканieto виното не ври, което показва, че е добръ прѣврѣло, тогава то не се мѣти и запазва боята (цвѣта) си. Обаче, налѣто въ единъ стѣканъ и погледнѣто сръщу слънцето, ний ще забѣлѣжимъ въ него едни

многочисленни дребни прахотии, които го правятъ за дълго или за винаги мѣтно. Мѣтнотата се прѣдставлява толкова по-голѣма, колкото сѣ повече остатѣцитѣ отъ недобрѣ уталожената калъ.

Тѣзи прахообразни мѣтнати вещества се получаватъ отъ растопенитѣ въ виното азотни съединения, принадлежащи къмъ групата на растителнитѣ бѣлѣтъчни вещества. Къмъ последнитѣ по-нѣкога се примѣстватъ и безазотни материи, произходящи отъ гроздени остатѣци и разложени (вечъ измрѣли) ферменти.

Отъ дѣйствието на въздуха тѣзи вещества се прѣвращатъ отъ растопими въ твърди (нерастопими) материи, въ каквото състояние тѣ почватъ да се стрѣмѣтъ къмъ дѣното. Нѣ паданieto имъ не се удава всѣкога лесно, защото сѣ много леки, а вѣлѣдствие на това тѣ оставатъ плаващи въ виното, като му придаватъ размѣтенъ изгледъ. Подобно размѣтване могатъ да покажатъ и вината, които сѣ филтрирани (прицедени), безъ прѣдварително да сѣ били прѣтакани.

Трѣбва да се спомене, че вината могатъ да се размѣтватъ при прѣтаканieto още, когато съдържатъ нѣкои вещества; като: жѣлѣзни съединения и др., които отъ дѣйствието на въздуха промѣнятъ състава си и отъ това обогатѣятъ виното, като го прѣдставляватъ мѣтно. Такова размѣтване е само врѣменно и скоро се изгубва, каквито сѣ случатъ при потѣмняването, побледняването и др. недостатѣци на вината. Размѣтванията въ подобни случаи, както е и при болеститѣ на вината, не сѣ нормални и не съставляватъ прѣдметъ на настоящето ни.

При обикновенни-здрави вина размѣтването почти въ всичкитѣ случаи се причинява отъ горѣописанитѣ промѣнения-вѣлѣдствие въздуха и размножаванieto на ферментитѣ. Много голѣма неприятностъ иматъ винаритѣ при продаването на бѣлитѣ си вина отъ подобно размѣтване. Винаря чака виното да се обистри, то се ужъ пообистри, прѣточи го, съ цѣлъ да почне да го продава, вдругъ, като го прѣгледа, вижда, че е пакъ мѣтно. Бѣлитѣ вина у насъ се търсятъ твърдѣ много, нѣ поради тѣзи мѣтнотии приготвението имъ е ограничено.

Ако би малко обистреното вино слѣдъ прѣвиранието да се остави непрѣточено, та да не се размѣта, тогава врѣдѣта е още по-голѣма, тъй като това нѣщо ще се случи при изважданieto-прѣтаканieto му за продаване. Въ малко количество и въ механата направо отъ бѣчвата продавано виното, може да мине до извѣстно врѣме безъ прѣтаканieto; нѣ настѣпи ли лѣтото, или ще се продава ли виното на едро, тогава то трѣбва да се отдѣли отъ калъта и да се прѣтака непрѣменно. Въ противенъ случай ний рискуваме да ни се поврѣди виното, или като го транспортираме да се разбие, размѣти до толкова, щото да стигне на мѣстоназначението си полуразвалено. Ето защо нѣкои вина не могатъ да се транспортиратъ и не биватъ по-дълготрайни отъ м. м. Априлъ и Май.

При червенитѣ и чернитѣ вина такова размѣтване е рѣдкостъ, защото тѣ съдържатъ голѣмо количество танинъ, който ускорява отдѣлянето на мѣтнати вещества. Обаче, въпрѣки това прѣтаканieto и

при тѣхъ сж необходимо нуждни, за здравината и развитието вкуса на виното.

Сега да видимъ, какъ трѣбва винаря да постъпи съ виното си, когато е мжтно, или когато се е размжтило слѣдъ прѣтаканието. Ако при прѣтаканието виното е било бистро, нѣ е имало една, макаръ съвѣмъ слаба сладнива жилка, то размжцанието слѣдъ това ще бѣде, както казахме, освѣнъ отъ друго, нѣ и отъ повторното тихо врѣние. Слѣдъ него виното трѣбва още веднжжъ да се прѣточи и ще остане въ повечето случаи бистро. Нѣ, ако то е било бистро, безъ сладина и въпрѣки това се е размжтило слѣдъ прѣтаканието, тогава причината трѣбва да се дири въ горнитѣ промѣнения на бѣлтжчнитѣ вещества отъ дѣйствието на въздуха.

Подобно размжтване на вината е врѣменно. То се явява, както болеститѣ при малкитѣ дѣца и може да се нарече „дѣтинска болестъ“ при вината. Тя не трѣбва никакъ да трѣвожи винаря и той трѣбва безъ грижа да продължи обработванието на виното въ бѣчвата до узрѣването му.

Прѣди всичко, винаря трѣбва да се постарее да уничтожи — отдѣли отъ виното окончателно тѣзи мжтащи се вещества. Отдѣлянето имъ става: 1) чрѣзъ продължителното лежание на виното въ дървени бѣчви, чрѣзъ поритѣ на които въздуха дѣйствува, за отдѣлянето на тѣзи вещества; 2) чрѣзъ често прѣтакание съ кофе, отъ което виното поглѣща повече въздухъ, който дѣйствува; 3) чрѣзъ искусвенно избистряние и 4) чрѣзъ повторено филтриране.

При послѣднитѣ три спомагателни срѣдства виното узрѣва бързо, нѣ изгубва голѣма частъ отъ въгленната си киселина, вслѣдствие на което се прѣдставлява по извѣрляло - блоткаво, а нашитѣ пиячи сж навикнжли на рѣзливо - расхладително вино: обаче, като се вземе подъ внимание, че мжтното вино губи отъ цѣната и вкуса си, когато се продава на едро, то трѣбва да се прѣдпочита по-малкото зло отъ по-голѣмото,

Вината се избистрятъ най-бързо чрѣзъ филтриране и искусвенно бистрение. Ако слѣдъ тѣзи виното се прѣточа и не стане бистро, тогава тѣ се повтарятъ и съ това вече се получава една стъклена бистрота. Филтрирането се извършва съ нарочно за цѣльта направени апарати, а бистрението става съ риби мѣхуръ и бѣлтжкъ-за бѣлитѣ, или съ желатинъ и бѣлтжкъ-за червенитѣ вина.

Не искаме ли искусвенно бистрение или филтриране, тогава виното трѣбва да се остави да поостарѣе, като се прѣтака 1-та година 2-3 пжти, 2-та още 1-2 пжти, подиръ което виното се развива и обистря.

Ако виното е по-старо отъ една година и не се е обистрило само, макаръ че е прѣтакано 3 пжти, тогава искусвенното бистрение е необходимо.

Бистрението може да се ускори: 1) чрѣзъ нагорежяване до 65-70 °C (чрѣзъ постъборизирание); 2) чрѣзъ прибавление на по 1-2 литри чиста винена ракия (конякъ), или чистъ спиртъ за единъ хектолитръ и 3) чрѣзъ прѣтакание въ насимпурени бѣчви. Послѣднитѣ двѣ срѣдства могатъ да бѣдѣтъ приложени и отъ малкитѣ винари; нѣ, ако виното може да се развие и обистри само

чрѣзъ прѣтакание и обистрителни вещества, които не промѣнятъ състава на виното, то ще бѣде излишно да се употребяватъ послѣднитѣ.

За начинитѣ на бистрението и материялитѣ, потрѣбни за това, ще говоримъ другъ пжтъ.

Болести по копринената буба

(Продължение отъ брой 7)

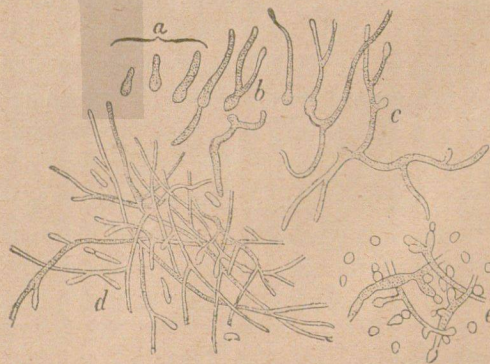
Мюскардина (Варовита болестъ) (Musccardine)

До 60-та година на настоящий вѣкъ мюскардината сж сѣтали като една отъ доста опаснитѣ болести по копринената буба. Тѣй наприимѣръ, по думитѣ на А. Гобине въ 1848 год. въ Франция шестата частъ отъ бубитѣ били поразени отъ неж. Тази болестъ е била извѣстна още отъ стари врѣмена и е една отъ болеститѣ, на които е обърнато внимание отъ най-напрѣдъ. Въ 1570 година за неж споминува Аннибалъ Гуаско, а въ 1763 година сж вече описалъ Боазие де Соважъ, който и указалъ, че била прѣнесена въ Франция отъ Пиемонтъ. Нистонъ въ 1808 год., Дандоло въ 1814 — 16 години и Питаро описали сж подробно, нѣ причината на болестъта не могли да си обяснятъ, а допускали, че трѣбва вкаменяването да произхожда слѣдъ смъртта на копринената буба отъ кристализацията на фосфорокиселитѣ, амониеви и магнезиеви соли.

Мюскардината се явява на копринената буба прѣимущественно въ топлинѣ климати. Настоящата причина на болестъта била открита въ 1835 — 37 год.; нѣ до това врѣме, както въ Европа, тѣй и въ Китай сж имали различни мнения за неж.

Внѣшнитѣ признаци на болестъта. Буби, заразени отъ мюскардина стоѣтъ неподвижни и не ѣдатъ, като че искатъ да заспиватъ; неподвижността на бубитѣ се продължава до самото имъ умирање, което настѣпва слѣдъ 20-24 часа. Цѣлия периодъ отъ заразяването до смъртта на бубата трае 12 дни.

Въ началото, слѣдъ смъртта на копринената буба, трупѣтъ ѝ става мекъ и увѣхнжлъ, нѣ подиръ 12 часа отъ умирањето започва да твърдѣе, особено ако копринената буба се намира на сухо мѣсто, гдѣто става и крехка. Фиг. 1.

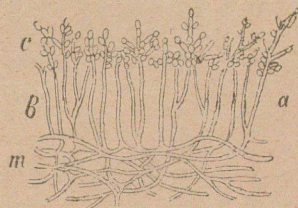

Фиг. 1 Botrytis Bassiaia гледана подъ микроскопъ въ начало на развитието ѝ въ вътрѣшността на бубата; а - споритѣ слѣдъ 24 часа отъ попаданieto въ тѣлото на бубитѣ; б - на 2-й день; в - на 3-4-й день; г - мицелиитѣ при расклонението си на 6-й день; е - мицелиитѣ въ врѣме на излизанieto имъ изъ кожата (наповърхността).

Около 24 часа подиръ смъртта повърхността на копринената буба почва да се покрива съ бѣлъ, кристаленъ прахъ, като че ли копринената буба е по-сипана съ брашно или варовитъ пращецъ. Най-първо тѣзи бѣла плѣсенъ се появява между членовѣтъ на бубата около дихалцата, и отъ тамъ постепенно въ растояние на 2—3 дни покрива цѣлото тѣло на бубата, което тогава става бѣло или червеникаво, отъ което различаватъ бѣла или червена мюскардина послѣдния видъ се срѣща по-често. Доказано е, че топлинѣ и влажни въздухъ много благоприятствуватъ на развитието на мюскардината. Когато бубитѣ се заразятъ отъ болестъта нѣколко дни прѣди да завиятъ, то тѣ завиятъ, нѣ болестъта се появява и въ какавидата и тя се вкаменява до толкова, че, когато хлопаме пашкула съ умрѣла буба, то той хлопна, като ли че е тулено камъче вътрѣ.

Причина на болестъта. Причинитѣ на тая толкова опасна за бубохранителитѣ болестъ до скоро врѣме не била из-

слѣдвана, нѣ днесъ, обаче, благодарение на Д-ръ Кароло Басси, който отъ многобройнитѣ си опити, правени върху болни буби въ 1835 год., сполучилъ да открие и разучи, че бѣлата плѣсень, която покрива тѣлото на копринената буба, не е друго нищо освѣнъ една много малка микроскопическа гъбица, която впила своитѣ нишкообразни мицелии (коренчета) прѣзъ кожата въ тъканитѣ на бубата, отъ гдѣто по този начинъ на смѣтка на организъмътъ се и храни. Фиг. 2.

Фиг. 2 Ни прѣдставлява:

а - *Botrytis Bassiana*; т - мицелиитѣ (коренчетата), вшити въ тѣлото на бубата; в - расклонената на мицелиитѣ, които пронизватъ кожата и излизатъ на повърхността на кожата; е - на върхътъ на расклонената мицелия се виждатъ споритѣ на болестта; б - спори на пълно развити *Botrytis Bassiana*, сж развѣждатъ по сжщия начинъ както и по-горѣ спомѣнахме. Съ изключение на кръвта и копринената материя всѣкиятъ други органи и тъкани сж изложени да бѣдатъ пронизани отъ тѣзи нишки.

Botrytis Bassiana заразява всѣкиятъ буби, както съ слабъ организъмъ, тѣй и съ силенъ. Хаберландъ е правилъ опити върху дъбовия гжсеникъ и айлантовия и намѣрилъ, че болестта се развива, както и въ копринената буба.

Начинитѣ на заболяването. Мюскардината може да се появи на копринената буба по нѣколко начина. Въ първия случай тя се появява въ бубарници, когато помѣщението е много влажно. Втория случай е когато заразяването стане отъ прѣнасянето на болестта отъ други помѣщения. Най-послѣ, заразяването може да стане или чрѣзъ кръвта, като ся нанесатъ ранички на копринената буба, или чрѣзъ храната, като попаднатъ мицелиитѣ въ пищеварителния апаратъ.

Ходътъ на развитието на болестта. Най-често болестта се появява съ пищеварителния апаратъ, гдѣто споритѣ дохождатъ съ храната. Съ попадането на една даже спора въ пищеварителния апаратъ на копринената буба, веднага мицелиитѣ захващатъ да се развиватъ, като се расклоняватъ на разни страни. Отъ начало тѣ проникватъ въ стениитѣ на пищеварителния апаратъ и кога го напълнятъ, то тѣ прѣминаватъ въ най-близкиятъ органи, т. е. въ малшегивитѣ ссждовѣ, въ копринно-отдѣлителната жлъза, въ тлъстото вещество и най-послѣ въ мускулитѣ и кожата, слѣдъ което излизатъ надъ кожата и покриватъ копринената буба, както казахме по-горѣ.

Ако копринената буба се зарази въ първата възраст, то тя умира чакъ прѣзъ 2-та или 3-та възраст; нѣ, ако заразяването стане прѣди 4-та възраст, то тя успѣва да се завие, нѣ слѣдъ нѣколко врѣме умира. Нѣ въ много случаи болестта не се развѣва тѣй бърже и често бубата исхвърча изъ пушкова, нѣ прѣди да снесе яйца умира.

При всичко, че мюскардината е една отъ опаснитѣ болести по копринената буба и нанаса такива загуби, нѣ тя никога не се прѣдава чрѣзъ яйцата на потомството, както това видѣхме при болестта пембрия. Правенитѣ опити отъ Хаберландъ напълно потвърждаватъ това. Тѣй напримѣръ, той изелъ двойни пушковци (двойки), отъ които едната отъ тѣхъ била умрѣла отъ мюскардина, а другата била жива и получила отъ

нея сѣме, което, като то излупило, нито една бубичка не била заражена. Нѣ той допуска, че може да стане заразяване на бубичкитѣ и то се обяснява тѣй, че мицелиитѣ отъ болната буба се олъпватъ отъ горѣ по чуруката на яйцата и слѣдъ излупването попадатъ въ пищеварителния апаратъ на младитѣ бубички отъ гдѣто и става заразяването, за което и той прѣпорѣчва прѣди да се излупи сѣмето, да се потопи въ 2-3 процента растворъ отъ синъ или зеленъ камѣкъ, който убива споритѣ на *Botrytis Bassiana*.

Болестта ослабване (охтика). По-мнението на много учени, както е и Хаберландъ, тази болестъ счита за видоизменение на флашерията, нѣ по-мнение на други, между които е и Болие, тя е съвършено отдѣлна болестъ. Отъ дълги наблюдения е доказано, че унищожавя бубитѣ веднага слѣдъ 3-й или 4-й сѣнь. Прѣди да умрѣтъ бубитѣ отъ тѣзи болестъ, забѣлѣзва се, че прѣставатъ да ѣдѣтъ и захващатъ да закѣсняватъ въ растението си, отъ колкото здравитѣ. Слѣдъ свѣршването на послѣдната възраст, кожата на копринената буба захваща да приема сивочервеникъвъ цвѣтъ (земень), който все повече потъмнява, отъ колкото у здравитѣ; а слѣдъ промѣнението на кожата, тя все повече и повече започва да побѣлява.

Болната буба слѣдъ заразяването постепенно отслабва и най-послѣ тя става прозрачна и умира, като се изопва на постелката. Смъртта дохожда постепенно и тукъ трупътъ за разлика отъ флашерията не става черенъ. Слѣдъ заболяването на копринената буба започва да истича изъ устата и анусътъ ѝ жѣлта течностъ, която на въздухътъ тъмнѣе и ушѣсква както другитѣ буби, тѣй и листата.

Причината за появяването на тѣзи болестъ е още неизвѣстна, нѣ прѣдполагатъ да е лошото прѣзимуване на бубеното сѣме и лошото отглеждане на копринената буба прѣзъ първитѣ възрасти. Единичното срѣдство за прѣкрътяването на тѣзи болестъ е да се разреждатъ на достатъчно пространство бубитѣ и по този начинъ сж избѣгва упавването на листата отъ болнитѣ буби. При старателно отглеждане на бубитѣ може даже и заболѣли буби да оздравѣятъ. Тѣзи болѣсти доста често се явява заедно съ Флашерията и Пембрия.

Болестта Жѣлтеница (Грассери.)

Жѣлтеницата или затлъстяването на копринената буба, се сръща обикновенно еднично по бубитѣ и особено при неблагоприятни условия тя истрѣбва много отъ бубитѣ. Тя може да се появи още слѣдъ втория сѣнь, нѣ обикновенно тя прави най-голѣми опустошения въ 4-та и 5-та възраст. Външнитѣ признаци на тая болестъ сж слѣдующитѣ: подуването на цѣлото тѣло; трудно движение на бубата; непрозрачност на кожата; тъмно-жѣлта окраска у буби, които даватъ жѣлти пушковци.

Най-първо жѣлтеницата се появява около стигматитѣ (дишалцата) и въ скоро врѣме се распространява по цѣлото тѣло.

Въ тѣлото на болнитѣ буби се образува твърдъ много влага, отъ която кожата имъ се растяга много и често икти се цѣвива, отъ гдѣто истича тъмна течностъ (кръвъ) и упавва както листата, тѣй и другитѣ буби. Мжтността на кръвта произхожда отъ примѣсването въ нея на безчисленно много малки капчици отъ тлъстина.

Отъ буби, които даватъ жѣлти пашкули, течността, която истича изъ устата, бива жѣлта, а у тѣзи, които даватъ бѣли пашкули, тя бива бѣла.

Причината на тая болестъ е нечисто държане бубарницата и не провѣтриването ѝ, особено когато наближи врѣме да завиватъ; даване прѣсенъ и влаженъ листъ за храна на бубитѣ и др. (слѣдва)

„Наглобахме го, та каквото ще да става“.

Тѣй озглавяваме и самата си статия, въ която има да поговоримъ за тукашния лозаръ. Както е вече извѣстно, не само у насъ, въ България, не само на Балканскитѣ полуостровъ, ами даже и по цѣлото земно кълбо, тѣзи пролѣтъ се изле мно-

го дъждъ: значи, пролътът е кишовна, което обстоятелство въ много случаи прави на земледѣлца спънки въ работитѣ, ама отъ друга страна пъкъ дава просторъ за оплодотворяване на нѣкои полета: отъ неплодни и покрити съ диви тръви прѣобращахъ се въ културни, насѣти съ растения, които половинъ или единъ вѣкъ ще вирѣятъ на тѣхъ и ще принасятъ полза чедувѣку. Знаете ли, читателю, това сѣ новитѣ лозя, които прѣзъ настоящата пролѣтъ сѣ насадихъ и още насаждатъ. Озаглавеното „наглобахме“, се разбрахъ, значи било насаждания на нови лозя и защото годината била влажна, тя била лозарска. Дѣйствително, сѣ пълна вѣра нашия лозаръ казва, че наглобаното лозе ще се прихване, ама не испуща и случая да каже: „Старото ми лозе почти вече изсѣхна отъ тѣзи ваджишка „муха“, „филоксерията“ та рѣкохъ да глобна нѣколко хиляди нови пръчки въ падина-та, по далеко отъ болнитѣ лозя, дано би тамъ не отишла тѣзи „филоксерия“. — Т-ий... колко бѣше ни добръ, като си имаме лозета, макаръ виното и да не бѣше толкова пияно като Плъвенското, а се като има нѣщо въ повоза червенко, то ни веселѣше съ дѣцата прѣзъ зимнитѣ дни, особено по коледнитѣ и Великденскитѣ празници: слѣдъ това пъкъ испечемъ прѣщината на ракийца, съ която пъкъ си въстановявахме силитѣ въ работнитѣ дни прѣзъ лѣтото. Есенесъ отдѣлихъ 2000 оки грозде и го продадохъ на Радя, та се платихъ на бирника“. Такива въспоминания, читателю, има нашия селенинъ-лозаръ за лозата. Той не знае библийското минало на виното: той не знае стиховетѣ на разнитѣ римски и гръцки поети, сѣ които сѣ въспѣвали лозата и нейния продуктъ — виното; той не знае каква роля е играло въ веселитѣ събори; той, най послѣ, не знае, че подъ булото на тѣзи червена, благословена кашчица сѣ се рѣшавали и много политически освобождения: на още повече съ насъ, православнитѣ, религиозно е свързано виното съ св. причастие. Ами я да се погледне пъкъ още малко по далеко въ икономическо отношение: какви голѣми капитали се движатъ съ винената търговия; нали и въ най зѣтнатото село ще намѣритѣ по 1 — 2 кръчми; еле пъкъ, и въ държавнитѣ бюджети се виждатъ параграфи съ милиарди левчета приходи отъ лозята.

Като се вземжѣ прѣдъ-видъ сега толковато голѣми и много роли, играни отъ винената лоза и ги сравнимъ съ постъпкитѣ, направени за подобрене на лозената ни култура, ще видимъ, че тѣ ще бѣдѣтъ изгубени, както казватъ, като муха въ вѣдро млѣко: а пъкъ, работата за сега съ лозарството е тѣй обширна и занимателна, щото не само специалиста, ами и простия селенинъ е вече заинтересованъ: като по какъвъ ли начинъ да запази лозето си отъ този тѣй грозящъ бичъ — филоксерата, на лозарството ни. Нали сѣ замѣстванието на европейската лоза съ американската сигурно се избѣгва районътъ на нашитѣ лозя да бѣдѣтъ поврѣдени отъ филоксерата? — Защо тогава стоимъ още съ скръстени ръцѣ и гледаме трагитѣ, въ когото скоро ще бѣдѣтъ заринжати тѣзи хубави европейски сорти лози? — Ето защо не трѣбва да забравяме слѣдующето правило: колкото се може въ по късо врѣме да се вземжѣ мѣрки за замѣняването европейската лоза съ американска противостоеща на филоксерата и да се облагороди съ първата, до като има такава отъ добро качество.

Не ще нито дума, съ садението на новитѣ лозя се дава много по голѣма възможностъ за увеличаване и разпространение на филоксерата; па и въ този или онзи районъ, неимежщъ заразени лозя, съ садение такива нови, съ голѣми пръчки, се отваря пътъ на нови зарази. За да се прѣдпази горната, до нѣкъдѣ волна, грѣшка, трѣбва това „наглобание“ нови лозя съ нашенски пръчки абсолютно да бѣде забранено, защото такава садиво, освѣтъ гдѣто нѣма да принесе никаква полза на притежателя, — а просто губение на толкова врѣме и пари, ами отгорѣ още създаване на нови заразителни станции. Ако се не вземжѣ такива мѣрки, тогава администрацията по филоксерната зараза губи своето значение.

Тукъ се явява другъ въпросъ отъ реална стойностъ: отъ гдѣ бихъ се доставили толкова милиарди американски

пръчки за садение нови лозя и замѣстване старитѣ наши заразени съ американскитѣ? — Да допустимъ, че Западна Европа, гдѣто вече на много мѣста европейската лоза е замѣстена съ американска, може да ни даде основенъ материалъ. Ами, дали той ще бѣде сигурния и отъ единъ сортъ? — Въ този случай имаме пълно право да се съмняваме, защото е трудно да се намѣри разсадникъ отъ единъ само избранъ вариантъ, па и да би се намѣрилъ такъвъ, чрѣзъ естественното оплодояване (попрашване) все е прѣтърѣтъ нѣкакво измѣнение отъ истенскитѣ сорти, на когото културата е по известна: ако се случи пъкъ да ни натрапжѣтъ нѣкоя мелизина, тогава все едно ще бѣде: да имаме работа съ непознатъ прѣдметъ, когото, до като изучимъ съ всичкитѣ му тънкости и условия на живота, ще изгубимъ кой знае колко врѣме.

Ние, въ България, имаме 22 окръга и при всѣки окръгъ — по една постоянна комиссия, която расходва всѣка година стотини, стотини хиляди левчета, за не до толкова въпиющи работи въ окръгѣтъ си, отъ колкото важноста на лозарството; отъ друга страна, каквито и благодѣяния да прави една постоянна комиссия за населението въ окръга си, не сѣ въ положението тѣзи работи да принесжѣтъ отъ части поне полза на всѣко частно стопанство въ сѣщия окръгъ.

Събиранieto на окръжнитѣ върхнини малко много засѣгатъ всѣко стопанство, а особено лозарскитѣ повече отъ всички други. Защо тогава този селенинъ, който нѣма нужда и възможностъ лично да бѣде въползуванъ отъ издадената окръжна върхнина върху разнитѣ производства? Нали земледѣлца прави окр. казарми, окр. конюшни, окр. училища; той плаща на окр. индженери, кондуктори, фелдшери, доктори, болници, шосета, мостови, желѣзници, параходи и т. н. - работи, отъ които много малко, или никакъ не се ползува плащача на тѣзи върхнини редовни и извънредни. Ето какъ: тѣзи окръжни пост. комисии всѣка година да прѣдвиздатъ не повече отъ по 5000 лева въ окръжния си бюджетъ, за организиране на лозарски разсадници и борба противъ филоксерата. Въ една година всичкитѣ комиссии ще могатъ да внесжѣтъ въ Държавната каса не по малко отъ 110,000 лева. Тѣзи сумми да се дадѣтъ на расположението на Министерството на Земледѣлнето и Търговията, а то пъкъ отъ своя страна да направи това: Въ центъра на всѣки петъ окръга да устрои по единъ разсадникъ отъ по 500 декара съ американски лози, отъ подходящи лозови сорти за всѣки окръгъ: сѣщитѣ тѣзи лози да се апладисватъ съ европейски и слѣдъ това да се раздаватъ на частнитѣ лозари срѣщу едно толкова малко възнаграждение, колкото да покрива транспортнитѣ имъ разноски; освѣтъ това, сегашнитѣ филоксерни чиновници да се назначатъ ръководители на тѣзи расадници. Слѣдъ всичко това, напълно сме увѣрени, че подиръ 10 — 15 годишно съществуване описанитѣ вече расадници ще сѣ въ положение да изтъкуватъ нанесений ни ударъ въ материално отношение отъ филоксерата.

Въ много отъ край балканскитѣ ни градове и села винената лоза или никакъ не вирѣе, или слабо-вирѣе. Да може и тамъ населението да бѣде облагоденствувано отъ братското распрѣдѣление на вложенитѣ капитали за устройването на лозарскитѣ расадници, при сѣщитѣ може нѣкои квартали да бѣдѣтъ приспособени за овощни расадници, което производство у насъ е доста забравено. По този отраслъ отъ земледѣлнето ще поговоримъ въ особена статия.

Нашия лозаръ-винарь, макаръ и не до толкова да му разбираше, какъ става приготвянето на разни десерти за маси вина, ама все бѣше благодаренъ, а сега съвсѣмъ е побъркалъ пусулата, защото отъ никое друго растение не може по естественъ начинъ, или при малко работа, да приготви такава въдушовителна течностъ, безъ която нито стари, нито млади, нито богати, нито сиромаси красжѣтъ своитѣ софри и настрояватъ чувствата си. На всѣкъдѣ вече се разбра, че радикаленъ тогъ за борба срѣщу посетителя на лозята ни не може да се намѣри, па и да се намѣри нѣкогажъ, мислимъ, особено за насъ, Българитѣ, ще стане съвършено късно. Борбата срѣщу филоксерата

та отъ вѣнъ България се води близо половинъ вѣкъ и до нѣкъдѣ значи се постигна; защо тогава и ний да не усилимъ садението на американскитѣ лози? На насъ филоксерата ни дойде на крака, не сме ходили въ америка да ѝ изследваме, остава ни, значи, да употребяваме противъ нея известнитѣ до сега мѣрки, или пъкъ ако можемъ да намѣримъ нѣкои още по радикални.

До вѣчера нашия лозаръ не вѣрваше, макаръ и лозето му да стоеше на гробний си брѣгъ, че то е заражено отъ филоксерата и е неизбежна вече за него смъртта, а сега забѣлѣжили лозаря малко пожълтяване на нѣкои лози изъ лозето, било отъ подгоряване, или задушаване и коститѣ му истръпватъ отъ страхъ да не е „мухата“ и веднага пита: „да ли нѣкой ѝ познава и що да стори съ лозето си?“. Както виждате, читателю, нашия лозаръ е заприличалъ на удавника съ змията; той постоянно се слуша да чуе отъ нѣкъдѣ, че „мухата“ е вече изгубена. Този страхъ бѣше станалъ панически, ако всѣки би видѣлъ нападателното дѣйствие на филоксерата. На пръвъ погледъ се вижда, колко сѣ въсприемчиви нашитѣ лозари и съумивка ще приематъ садението на американскитѣ лози, само стига да имъ бъде предложено.

До прѣди 2 години въ Бѣло-Слатинскитѣ лозя нѣмаше филоксерата, а сега вече сѣ е указала въ много лозя, а едни пъкъ сѣ въ прѣдсмъртната си агония. Не знаемъ другдѣ, при все това, че е още рано, какъ се показва бѣдната беридба на лозята, ама тукъ, казватъ лозаритѣ, има кютюци даже съ по 25 грозда и ако нѣщо не ги поврѣди, сравнително съ минжлата винарска година — настоящата двойно по добра ще бѣде. Тукъ лозята сѣ 10 — 12 годишни и доста силни, ама ще бѣдѣтъ изгубени отъ филоксерата.

Бѣло-Слатина

П. Враховски.

РАЗНИ.

Запазване на земледѣлческитѣ машини и орѣдия отъ ржѣдясване.

Неразумното съхранение на земледѣлческитѣ машини и орѣдия, слѣдъ като свърши земедѣлеца съ тѣхъ прѣдначенитѣ си работи, влече голѣми загуби подирѣ си, тѣй като голѣма частъ отъ машинитѣ или тѣхнитѣ части ржѣдясватъ и ставатъ негодни за употребление, когато ако се съхраняватъ, тѣ ще могатъ да вършатъ сѣшитѣ работи нѣкое врѣме повече.

Едничкото нѣщо, което земедѣлеца трѣбва да прави, слѣдъ като свърши известни работи съ нѣкои машини, е, да ги постави на нѣкое сухо мѣсто — подъ покривъ. Ржѣдясването на желѣзнитѣ части на машинитѣ произлиза отъ химическото дѣйствие на въздуха върху имъ; за това не е достатъчно само да се оставятъ на сушина, ами трѣбва още да се прѣкрати съприкосновението на въздуха. За тази цѣль се прѣпоръчватъ различни масла, лой и т. н. Въ единъ отъ последнитѣ броеве на в. „Der Oekonom“ срѣщаме една доста интересна смѣсь, която, вѣрваме, ще послужи на нашия земедѣлецъ за казаната вече горѣ цѣль. Тази смѣсь се състои отъ 3 части сланина и 1 частъ смола (чажъ-сакъсъ), които се разбѣсватъ чрѣзъ нагрѣване. Още когато смѣсьта е въ течнo състояние, съ нея се намазватъ всичкитѣ желѣзни части на машината. Така намазани машинитѣ могатъ да стоѣтъ дълго врѣме безъ да ржѣдясватъ.

Епизоотическитѣ свѣтъ при Министерството на Търговията и Земедѣлието въ заседанието си, държано на 29-й Май т. г., като е взѣлъ прѣдъ видъ официалнитѣ съобщения, че болѣстѣта „Чума“ по едрия рогатъ добитѣкъ въ Турция е прѣкратена вече, е направилъ слѣдующето телеграфическо распорѣждане до пограничнитѣ и окръжни ветеринари, митнически и административни власти:

«Понеже болѣстѣта „Чума“ по добитѣка се е прѣкрата

тила въ Турция, разрѣшава се вписването на сурави животински произведения, изащи отъ Европейска Турция, ако тѣ сѣ придружени съ редовни свидѣтелства за мѣсто произхождението имъ».

Съобщава ни се, че, за улеснение на търговията съ добитѣка между Турция и България, Турското правителство е назначило пограниченъ ветеринаренъ лѣкаръ на Гюкѣ-тепенската митница, която се намира сручу Урумъ-кѣйски митарственъ пунктъ.

Писмо отъ Брѣзово върху реколтата.

Въ Брѣзовско въ началото на пролѣтѣта врѣмето бѣше много сгодно, тѣй щото земедѣлцитѣ успѣхъ да посѣятъ всичкитѣ си лѣтнини (фий, уровъ, царевича, картофи, фасулъ, бостанъ и пр.). Обаче, прѣзъ врѣме на вегетацията много отъ посѣвитѣ пострадаха: така напр.: фасулитѣ и бостанитѣ изгниха отъ многото дъждове; житата по сѣщата причина не можахъ добръ да се опрашятъ; сѣщо и градѣтъ, който паднѣ на 29-й Май, на нѣкои мѣста, нанесе значителна поврѣда, особено на ечемичитѣ, които се намирахъ въ цѣлното си зрѣние.

По говедата върлува болѣстѣта „Шапъ“ (Aphteia epizooticae) и то въ доста голѣмъ размѣръ.

Овощнитѣ дръвета иматъ много плодъ, съ исключение на дюлитѣ, които се поврѣдихъ въ врѣме на цвѣтението.

Гюловетѣ иматъ по-слаба реколта, отъ колкото минжлата година. Обаче, продуктѣтъ — гюловото масло е по доброкачествено. Слабата реколта се отдава на буйното имъ растеніе, вслѣдствие благоприятната пролѣтъ.

Лозята прѣдвѣсватъ голѣмо плодородие.

Горитѣ на много мѣста сѣ опустошени отъ гжсеницитѣ на дѣбовата пеперуда, които се появихъ въ голѣмо количество.

Бубитѣ сѣ на завиване, нѣ и тѣ много страдаха отъ болеститѣ „флашери“ и „жѣлтеница“, така щото и бубената реколта е по-слаба отъ миналогодишната.

Така сѣщо и пчелитѣ страдатъ отъ голѣмитѣ дъждове, които имъ не позволяватъ да се роятъ и да събиратъ храна.

Отъ всичко до тукъ, а сѣщо и като се вземѣтъ прѣдъ видъ и наводненията, които всѣки день ставатъ, излиза, че тазгодишната реколта ще бѣде по-слаба, вслѣдствие на което цѣнитѣ на продуктитѣ ще се увеличатъ значително.

Министерство на Търговията и Земедѣлието.

Б Ю Л Е Т И Н Ъ.

№ 22

За врѣмето, състоянието на посѣвитѣ и течението на полскитѣ работи въ Княжеството отъ 26-й Май до 1-й Юний н. година.

Споредъ телеграфическитѣ свѣдения на г. г. Окрѣжпнитѣ Управители, врѣмето прѣзъ истеклата седмица, е било непосредно, повечето дъждовно и само прѣзъ 2-3 дена въ кратѣта на седмицата е имало по-нѣкъдѣ топли и ясни дни. Дъждоветѣ сѣ били поройни, вслѣдствие на което водитѣ, слѣдъ едно малко оттѣглюване, на ново сѣ придошли и сѣ причинили поврѣди на много посѣви, ниви, ливади, градини и засѣлени мѣста.

Положението на посѣвитѣ е било слѣдующето:

1) *Бургаский окръгъ.* Отъ наводненията и кишата загубитѣ отъ реколтата се прѣсѣмѣтатъ приблизително както слѣдѣва: Въ *Айтоско* за пшеницата, ржѣта, ечмика и лозята 30 %, ливадитѣ 50 %, за царевичата не може да се опрѣдѣли, защото мнозина не сѣ могли да посѣятъ, а тая, която е посѣяна, е съвършено поврѣдена. Въ *Анахалско*, въ общинитѣ: Анхалска, Ваненска, Ерекческа и частъ отъ Ахлийска и Месемврийска всичкитѣ видове посѣви, ливади и лозя никакъ не сѣ поврѣдени и общаватъ по-добра реколта отъ минжлата година,

а въ общинитѣ: Батаджиска, Баракийска Инджекойска и Даутийска пшеницата поврѣдена 15—20 %, ечмика и ржжѣта 15, ливадитѣ 10, а царевичата и лозята незначително. Въ *Карнобатско* ливадитѣ сж поврѣдени съвършено, царевичата 80 %, пшеницата 25 %, ечмика 20 %, лозята и ржжѣта 10 %. Надѣждата за поправление е съвсѣмъ слаба и то, ако дъждоветѣ съвсѣмъ прѣстанатъ; въ такъвъ случай, съ исклучение на ливадитѣ и царевичата въ *Карнобатско*, *Айтоско*, загубитѣ могатъ да се намалѣтъ отъ 5 до 10 %. За *Бургаската* околия свѣдѣния още не сж събрани.

2) *Варненский окръгъ*. На много мѣста има нови загуби отъ порои и наводнения. Прѣди отгълувачието на водитѣ, загубитѣ не могатъ да се опрѣдѣлѣтъ.

3) *Вратчанский окръгъ*. Много отъ посѣвитѣ завлѣчени отъ наводнение, останалитѣ свѣдби и ливади сж добри. Полскитѣ работи слѣдватъ. Градъ е надѣлъ въ околността на *Рахово*, едъръ около 10—15 грамма едно зърно и е поврѣдилъ лозята.

4) *Видинский окръгъ*. Посѣвитѣ въ *Видинската* околия били добри, съ исклучение на наводненитѣ. Въ *Бѣлоградчиската* околия не вирѣжѣтъ добръ, а въ *Кулската* околия били добри.

5) *Кюстендилский окръгъ*. Опасността за поврѣждане посѣвитѣ, лозята и ливадитѣ става голѣма, ако не се поправи врѣмето. Загубитѣ отъ наводнението и кишата сж слѣдующитѣ: за *пшеницата* въ *Кюстендилската* околия 27 %, въ *Дубнишката* и въ *Радомирската* 25 %, за *ржжѣта* въ *Кюстендилската* околия 25 %, въ *Дубнишката* 18 %, въ *Радомирската* 40 %, въ *Босилградската* околия много кукурузи не сж поникнали, нѣ отъ поникналитѣ има загуба 30 %; за *ливадитѣ* въ *Кюстендилската* околия 48 %, въ *Дубнишката* 30 %, въ *Радомирската* 50 % и въ *Босилградската* 20 %; за *лозята* въ *Кюстендилската* околия 14 %, въ *Дубнишката* 8 % и въ *Радомирската* 20 %. Овощията сж слаби. Ако врѣмето се поправи, има се надѣжда загубитѣ да се намалѣтъ за царевичата и ливадитѣ по половина. Малко намаление може да се очаква и за другитѣ.

6) *Ломский окръгъ*. Въ *Ломската* околия посѣвитѣ били въ добро положение. Въ *Берковската* околия отъ станалитѣ по-рано наводнения и отъ кишата загубитѣ сж слѣ-

дующитѣ: за *пшеницата*, *ржжѣта* и *ечмика* 30 %, *царевича* и *ливадитѣ* 20 %, а на *лозята* поврѣди нѣма. Въобще реколтата е пострадала съ 25 %. За поправление нѣма надѣжда, понеже е показана тая загуба, която проистича отъ завичане и по-лѣгане.

Полскитѣ работи и засѣвването на царевичата продължава. Около 1000 декара отъ *Фердинандскитѣ* лозя сж убити отъ градъ.

(слѣдва)

Министерство на Търговията и Земледѣлието

О Б Я В Л Е Н И Е № 3449

Министерството на Търговията и Земледѣлието обявява на свършившитѣ мѣстнитѣ земледѣлчески училища младежи, че отъ 15-ий до 31-ий Юлий т. година ще се открие при Държавното Практическо Земледѣлческо Училище въ с. Садово практически курсъ за производство на бубено сѣме. Въ курса ще се приематъ най-много 20 кандидати, и въ случай, че се явѣтъ повече, ще се прѣдпочетѣтъ онѣзи, които сж свършили съ подобъръ успѣхъ. Въ края на курса участвующитѣ ще се подложѣтъ на теоритически и практически испитъ и тѣзи отъ тѣхъ, които издържатъ испита, ще получатъ право за произвождане на бубено сѣме.

Кандидатитѣ трѣбва да испратѣтъ своитѣ заявления, придружени съ училищнитѣ свѣдѣтелства, до Дирекцията на Земледѣлческото Училище въ с. Садово най-късно до 10-й Юлий н. година. София, 14-й Юний 1897 година.

ПОПРАВКА. — Въ 1-й брой на вѣстника ни е направена печатарска погрѣшка, която бързае да поправимъ, а именно: на стр. 4, колона 1, редъ 45 вмѣсто 1849 год. да се чете 1749 година.

МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКИ БЮЛЕТЕНЪ

Отъ 9-й до 20-й Юний 1897 година (по старъ стилъ).

Число	Плѣвень				София				Габрово				Ломъ				Обр. чифликъ Руссе				Варна				Кюстендилъ				с. Садово			
	Температура на въздуха по Ц.				Температура на въздуха по Ц.				Температура на въздуха по Ц.				Температура на въздуха по Ц.				Температура на въздуха по Ц.				Температура на въздуха по Ц.				Температура на въздуха по Ц.				Температура на въздуха по Ц.			
	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице	максимална	минимална	максимална	Валежъ въ милиметри за деенощице
9	21.5	11.0	6.3	—	20	8	—	—	—	—	20	12	—	—	22	10	1	—	—	—	—	—	—	23	10	3	—	21	13	—	11	
10	17.0	13.0	1.2	—	14	11	5	15	—	16	18	14	—	—	16	12	10	22	17	5	20	12	—	—	20	12	—	19	14	—	—	
11	22.9	14.0	8.8	—	21	11	—	—	—	—	22	14	9	—	22	12	13	20	15	18	23	13	6	—	20	13	4	20	13	—	—	
12	23.2	15.9	—	—	22	14	—	21	13	1	24	14	1	—	23	15	5	25	16	3	21	14	2	—	24	14	—	24	14	—	—	
13	24.4	16.4	3.2	—	22	14	—	23	12	14	25	15	10	—	—	—	—	22	16	1	25	13	3	—	25	15	—	25	15	—	—	
14	28.4	17.0	10.3	—	27	14	—	24	13	2	30	16	—	—	27	15	1	23	17	5	28	12	—	—	27	16	—	27	16	—	—	
15	32.1	18.4	—	—	30	15	—	29	14	—	32	18	—	—	20	16	3	30	17	—	30	14	—	—	29	18	—	29	18	—	—	
16	31.4	18.0	—	—	32	14	14	32	14	14	29	18	1	—	31	17	26	25	20	9	33	15	—	—	30	16	27	30	16	—	—	
17	28.1	18.1	12.1	—	26	17	2	24	13	28	29	19	4	—	27	16	8	27	19	46	28	18	3	—	27	18	—	27	18	—	—	
18	28	18	—	—	28	14	—	26	14	—	—	—	—	—	30	14	—	24	16	—	31	16	—	—	27	17	—	27	17	—	—	
19	30.9	16.1	—	—	29	14	—	28	14	—	—	16	—	—	30	15	—	25	15	—	33	—	—	—	27	16	—	27	16	—	—	
20	33.8	17.2	—	—	32	15	—	—	—	—	34	18	—	—	33	17	—	30	17	9	34	17	—	—	30	12	—	30	12	—	—	

Съобщава: В. П. Вълчевъ.